

VIRGIL MUNTEANU

S e m n a l

„Pe-un Franc, poet“

Nătuț și nu prea, subțire, ba chiar slăbănog, nici urit, nici frumos, cu fața rotundă, chel în creștet și pletos jur-impjurul feței, cu mustața stufoasă, în compensația calviției, și răsucită cum poartă bătrînii, n-are atrăgător mai nimic, dacă n-ar fi ochii lui de oltean deștept, ochii vii și rizători.

Pășește pe scenă cu un mers săltăreț, caraghios aproape, trăgînd după el o chitară parcă prea mare, vine în față de tot și-și ațintește privirea sfidătoare, cu un fel, provocator, de „care pe care?“

Nu-i pasă. A izbutit ce-a vrut: nu e primit cu indiferență. Ostilitatea rece e punctul lui de întîlnire cu sala. Parcă a învățat de la toreadori, să-și întărite partenerul, înainte de...

Mai înainte de a fi ce este, a fost actor. E și acum actor, dar parcă nu mai e. Mai înainte de a se face actor, a fost copil în sat la Podari, sat de oameni isteți și harnici, sat înconjurat de vii și răsunînd de cîntec. Cîntă oamenii în sat la Podari, cîntă balade, și doine, și cîntece de petrecere, cîntece vechi, de cînd lumea. Copilul a învățat și el să cînte, să spună versuri, și cele mai frumoase poezii le-a învățat de la Ilie, cel mai bun cîntăreț și poet din sat. Ilie e tatăl lui.

Copilul a crescut, s-a făcut mare, s-a făcut actor. Intr-o bună zi, și-a cumpărat o chitară și toa-

tă lumea a spus că s-a țicnit: rămînea noaptea, pînă la ziuă, multe nopți în șir, singur în tot teatrul și zdrăngănea, cînta numai el știa ce, mereu în taină, stîrnind multe ironii, dar și o nemărturisită admirație. Băiatul ăsta și-a pus ceva în cap, ziceau toți, să vedem ce-o să ia-să, prost nu e, talent are, cine știe? Și, într-o zi, să tot fie zece ani, dacă nu mai mult, a pășit pe scenă, obraznic, cum îl știm, sfidător, provocator, și a ciștigat cel dintîi „care pe care?“, devenind, peste noapte, cineva.

Ceea ce făcea el nuse-măna cu nimic din ceea ce se făcuse înaintea lui. Ceea ce făcea el, atunci, la început, în primii ani, făcuseră, poate, cîntăreții din alte vremuri, de pe alte locuri, trubadurii și truverii, cu aceeași patimă fierbîntă. Menestrelul ivit pe neașteptate printre olteni inventase recitarea cu acompaniament de coarde, într-un fel care contraria, pînă la indignare, pe toți cunoscătorii. Nu-i păsa. Publicul îl înțelegea, îl asculta vrăjit, îi mai cerea să cînte, și asta îi era de ajuns.

Încăpăținat, neobosit, a colindat satele, a stat de vorbă cu bătrînii și a învățat cîntece aproape uitate, cîntece de dor și jale, cîntece de dragoste, de viață și de moarte, și le-a cîntat, la rîndu-i. Pe urmă, a învățat pe de rost

pe Eminescu, pe Macedon-ski, pe Arghezi, pe Sorescu, pe Păunescu, și le spune versurile, însoțindu-le cu muzică niciodată scrisă pe partituri, fiindcă el nu știe note, el născoceste cîntece noi pentru fiecare poezie nouă, și cred neclintit că nu cîntă de două ori la fel o poezie, cred că el compune de fiecare dată cîntacul, după cum îi cere versul, după cum îi cere locul, după cum simte că-i cere publicul lui... Dacă ar fi să-l rogi să-ți cînte tot ce-a adunat în el, și-ar trebui zile și nopți în șir să-l ascuți, să-l tot ascuți.

De curînd, la o întîlnire a iubitorilor operei lui Caragiale, s-a înfățișat și menestrelul nostru, cu un recital, un recital de jumătate de oră numai, alcătuit din versurile lui ne-nec la Iancu și intitulat „Pe-un franc, poet“. Pușini sint cei care, în admirația operei dramatice a marului clasic, a schițelor, momentelor și pamfletelor lui, pun vreun preț, altul decît strict documentar, pe creația poetică a lui Caragiale. Joacă de duminică, se spune, exerciții de stil, „mofturi“.

N-a fost și părerea menestrelului. Ne-a umilit pe toți, încîntîndu-ne. Ne-a convins că ignoram o poezie plină de sevă, plină de vervă, o poezie care, parodiînd subțire, veștejește, înfierează, respinge, aruncă în ridicol versul pășunist sau patriotard, fals romantic și gilgiitor. A făcut-o în felul lui, cu ascuțită inteligență și cu subtilitate scormonitoare, făcîndu-ne să vedem întreaga, adevărata strălucire a poeziei pe nedrept ignorate, parte egală în drepturi cu întreaga operă a lui Caragiale, a făcut-o cu farmec, într-un echilibru teribil de fragil, ca un dans pe sîrmă, între ironia tăioasă și scrișnet, a făcut-o, cum știe el, cum poate numai el, Tudor Gheorghe.